

การให้คำปรึกษาทางโหราศาสตร์เพื่อขจัดความทุกข์ตามแนวทางพุทธจิตวิทยา Astrological Counseling to Eliminate Suffering According to Buddhist Psychology Guidelines

พระครูสมุห์พูลสวัสดิ์ จิตสีโล¹ พระพุฒิพันธ์ จันทวโส²

PhrakhrusamuPhoonSawat Thitasilo, PhraPuttipun Jantawangso

บทคัดย่อ (Abstract)

การให้คำปรึกษาทางโหราศาสตร์และการพยากรณ์เพื่อขจัดความทุกข์ ตามแนวทางพุทธจิตวิทยา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นักจิตวิทยาผู้ให้การปรึกษามี ชื่อเสียงได้ให้ความเห็นว่า (จิน บาร์รี, 2544) ปัญหาที่บั่นทอนจิตใจของผู้รับการปรึกษานั้น เกิดจากบุคคลนั้นมองตนเองไม่ตรงกับความเป็นจริง ไม่เข้าใจความรู้สึก ความต้องการของตนเอง อย่างแท้จริง มีความสับสน เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความวิตกกังวล คับข้องใจ หรือเก็บ กตอาฆมณ ความรู้สึกเหล่านี้จะไปปิดกั้นความสามารถในการใช้เหตุผลที่มีอยู่ในตนเอง ซึ่งจะช่วยลด ปัญหาทางด้านอารมณ์และความรู้สึกที่เป็นทุกข์วิตกกังวลไปได้ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจปัญหา สำรวจตนเอง สำรวจความเป็นจริงต่าง ๆ ช่วยให้สติและปัญญา มองเห็นทางสว่างในการแก้ไข ปัญหาและได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตนเองตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเองต่อไปได้

คำสำคัญ (Keywords): โหราศาสตร์; ความทุกข์; พุทธจิตวิทยา

Abstract

Astrological and prophetic counseling to eliminate suffering according to Buddhist psychology which the study found A well-known counselor psychologist has commented that (Jean Barry, 2001) the problem that bothers the counselor is caused by that person who does not see himself as true don't understand the feeling Their own needs, really, are confused, inappropriate behavior. causing anxiety, frustration, or suppression, these feelings will block your ability to reason with yourself. This will help reduce emotional problems and feelings of distress and anxiety. help the consultant to explore problems, to explore oneself, to explore various realities, to develop consciousness and wisdom saw a bright way to solve

Received: 2021-11-15 Revised: 2021-12-20 Accepted: 2021-12-28

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Corresponding Author e-mail:6401104312@mcu.ac.th

problems and used Self-contained ability to decide to continue solving problems on their own.

Keywords: astrology; suffering; Buddhist psychology

บทนำ (Introduction)

การปรึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีความสับสนหรือผู้ที่มีความทุกข์ทางด้านอารมณ์-จิตใจ ด้วยการพูดคุยกันอย่างมีขั้นตอนโดยผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ผู้มีปัญหาที่มีความรู้สึกสับสนใจว่าได้รับการยอมรับและเข้าใจจึงพร้อมที่จะเปิดเผยความรู้สึก หรือปัญหาของตนและเกิดการเรียนรู้สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจนสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามการสงสัยใคร่รู้ของมนุษย์ซึ่งมีมากกว่าสัตว์โลกประเภทอื่น โดยเฉพาะความใคร่รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของชีวิต การคาดการณ์ หรือการทำนายจึงเกิดขึ้น เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลเพื่อจัดทุกขีในการดำเนินชีวิต

ในทางพุทธศาสนาได้มีการพยากรณ์ปรากฏให้เห็น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ยุตโต), 2553) ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาไว้หลายตอน เช่นการที่พระพุทธรองค์ได้รับการพยากรณ์ จากเหล่าพราหมณ์ 8 คน ภายหลังพระประสูติกาลเพียง 5 วัน นอกจากนั้นการที่พระองค์ทรง พยากรณ์พระสุบินของพระองค์เองก่อนที่จะทรงตรัสรู้ คำพยากรณ์ของพระองค์จะตรัสแบบซีกถาม เข้าหากรรม คือทรงพยากรณ์โดยอิงกรรมคือการกระทำของคนโดยไม่ตรัสถึงปาฏิหาริย์ใด ๆ (อง.ปญจก. (ไทย) 22/2542/238-235.) คนในสังคมไทยก็มีความเชื่อเรื่องการพยากรณ์หรือการทำนายซึ่งมีอยู่ทั่วไป ทางโหราศาสตร์แม้บางพิธีกรรมซึ่งเป็นพิธีกรรมทางพุทธศาสนาโดยตรงก็ยังเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์อยู่ในส่วนความคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจของคนไทยได้รับอิทธิพลจากโหราศาสตร์อยู่มาก และมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะคนที่พึ่งพิงโหราศาสตร์ส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีมีความสนใจและ เชื่ออยู่แล้ว (ณชชา ชินธิป, 2558)

ดังนั้น ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์จึงส่งผลต่อชีวิตหลายด้าน เช่น ช่วยสร้างความมั่นใจ ช่วยในการตัดสินใจ ช่วยวางแผนอนาคต พร้อมทั้งสอดแทรกคติ ธรรมคำสอนให้กับบุคคล (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ยุตโต), 2556) ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการให้การปรึกษานวกรหลักพุทธศาสนาไปสู่การเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาของมนุษย์ ทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัว ตลอดจนอาชีพ การงานของคนทุกระดับชั้น นอกจากจะแสวงหาวิธีการ แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยศาสตร์แขนงอื่นแล้ว อย่งไรก็ตามก็มักมีคนจำนวนมากได้ใช้หลักโหราศาสตร์มาผนวกเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการให้การปรึกษาเพื่อเสริมสร้าง กำลังใจ และแรงจูงใจในการแก้ปัญหาโดยองค์รวมในชีวิตและสังคม กล่าวคือคุณสมบัติของผู้ให้ คำปรึกษาทั้งทางจิตวิทยา ทางพุทธศาสนา พุทธจิตวิทยา แม้ทางแก้ปัญหาทางกฎหมาย คุณสมบัติพื้นฐานและความสามารถในการเข้าใจปัญหา โดยเฉพาะคุณสมบัติในการจูงใจและทักษะในกระบวนการให้การปรึกษา รวมทั้งวิธีหลักความคิด วิธีจูงใจล้วนมีกระบวนการใกล้เคียงกัน

ความหมายของโหราศาสตร์

ความเชื่อในเรื่องของการทำนายและการพยากรณ์โชคชะตาของมนุษย์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลก โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่าง ๆ เป็นเครื่องชี้และอธิบายอำนาจและอิทธิพลของดวงดาวต่าง ๆ ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า โหราศาสตร์ คือศาสตร์ที่ว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) โหราศาสตร์ (Astrology) มาจากภาษาลาตินและกรีก คือ Astron ดวงดาว กับ Logia ความรู้ (Anthony Philip Stone, 1981) ในภาษาสันสกฤตเป็นคำประสมสองคำ คือ อโห และราตรี แปลว่าวันและคืน และคำที่นำมาที่ใช้แทนโหราศาสตร์ได้อีก คือ โยติષศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ว่าด้วย แสงสว่าง (พระยาบริรักษ์เวชการ, 2535) โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ใช้สำหรับพยากรณ์โดยอาศัยการเคลื่อนที่ของโลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และดาว พระเคราะห์ต่าง ๆ ในระบบสุริยจักรวาล ดังนั้น โหราศาสตร์ จึงหมายถึงความรู้ที่เป็นศาสตร์อันว่าด้วยนักษัตริวิทยาเกี่ยวกับเวลา และความรู้ทางด้านดาราศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ถือกำเนิดมาโหราศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยดาราศาสตร์เป็นหลักสำคัญในการพยากรณ์ (เทพย์ สาริกบุตร, 2532) โหราศาสตร์ทางตะวันออก จัดเป็นศาสตร์ขั้นสูงที่มีมานานก่อนพุทธกาลหลายพันปี จาก หลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์และความเชื่อที่ได้รับสืบทอดกันต่อ ๆ มา อินเดียเป็นชนชาติที่บันทึกประวัติศาสตร์ด้านโหราศาสตร์มายาวนาน โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ในอินเดีย มีความเป็นมาและศึกษาควบคู่กันมาตลอด โดยคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์อันเป็นพื้นฐานของ โหราศาสตร์ที่นับถือและบูชาเทพเจ้า และจากการที่มนุษย์พบเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนท้องฟ้า ทำให้เกิดความเชื่อว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่กำหนดความเป็นไปในการดำเนินชีวิตมนุษย์ จึงให้ความหมายของสิ่งที่เห็นบนท้องฟ้าเป็นเสมือนเทพเจ้า ทำให้มีเรื่องราวที่เล่าขานสืบทอดกันมา (ประพันธ์ เตะละกุก, 2543) ยุคที่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นของโหราศาสตร์ คือ ยุคพระเวท ของศาสนาพราหมณ์ตามลัทธิพราหมณ์ เรียกว่า “ยุคไตรภพ” (สนิท ศรีสำแดง, 2544) อยู่ในช่วงระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานของชาวอารยัน และทำการขยายอาณาเขต มีการเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมของมนุษย์ชาติในยุคนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับมากนัก แต่เมื่อเข้าสู่ยุคพระเวท “ภควัดคีตา” เป็นยุคที่พระเวทมีอิทธิพลครอบงำสังคมชาวอินเดียมากที่สุดในสมัยนั้น วรรณกรรมพระเวทที่สำคัญ ถือว่าเป็น “ศรุติ” คือได้ยินและรับมาจากพระโอษฐ์ของพระผู้เป็นเจ้า มิได้เขียนและแต่งขึ้นเอง เรียกว่า “ไตรภพ ได้แก่

1. ฤคเวท เป็นคำฉันท์สำหรับสวดอ่อนวอนพระเป็นเจ้า
2. ยชุรเวท เป็นคำร้อยแก้ว ใช้ท่องในเวลาบวงสรวงพระเป็นเจ้า
3. สามเวท เป็นคำฉันท์ ใช้สวดในพิธีถวายน้ำโสม
4. อถรรพเวท เพิ่มในภายหลัง เป็นคัมภีร์ประกอบด้วยคาถาอาคม

ดังนั้น การพยากรณ์ของพราหมณ์ ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และในชั้นอรรถกถา ได้กล่าวถึงคัมภีร์ที่พวกพราหมณ์ศึกษา คือ ไตรภพ และคัมภีร์มหาปุริสสลัภณะ ที่พวกพราหมณ์ใช้ในการพยากรณ์เจ้าชายสิทธัตถะ และโหราศาสตร์ได้ถูกเผยแพร่ออกไปทั้งในและนอกประเทศอินเดีย ด้วยการสืบทอดแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชน ด้วยอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่แทรกซึมอยู่

มากบ้างน้อยบ้าง ในทุกวัฒนธรรม เช่นการเริ่มประกอบพิธีมงคลใด ๆ ต้องมีการดูฤกษ์ยาม การสิ้นกระดิ่ง เป่าสังข์ การเบิก แวนเวียนเทียน เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการนำความรู้ในเรื่องของดาวนักษัตรฤกษ์ของอินเดียนำมาพัฒนาความรู้ทางด้านโหราศาสตร์ไทยในเรื่องของ วัน เดือน ปี และ ทักษะ ดังที่ใช้กันอยู่จนถึงทุกวันนี้ (กฤติกาวัลย์ หิรัญ, 2554)

ความทุกข์ในพุทธศาสนา

มนุษย์เราทุกคนที่เกิดมาต้องประสบกับความทุกข์นานาประการทุกข์นั้นเกิดจากหลายสาเหตุ ทั้งที่ตนเองสร้างขึ้นและสิ่งอื่นสร้างขึ้น ชีวิตมนุษย์จึงตกอยู่ในภาวะยากลำบากตลอดเวลา และการที่มนุษย์จะสามารถลดความทุกข์จนถึงการดับทุกข์ได้นั้นต้องเข้าใจถึงความหมาย ประเภท ลักษณะ สาเหตุของความทุกข์ แล้วจึงศึกษาวิธีลดความทุกข์ จนถึงวิธีดับทุกข์ในที่สุด

ในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ยังได้ระบุความหมายของคำว่า ทุกข์ ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2556)

ทุกข์ 1. สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิดขึ้นและความดับสลาย เนื่องจากต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง (ข้อ 2 ในไตรลักษณ์) 2. อาการแห่งทุกข์ที่ปรากฏขึ้น ได้แก่ คน (ได้ในคำว่า ทุกขสังขจะ หรือ ทุกขอริยสังขจ ซึ่งเป็นข้อที่ 1 ในอริยสังขจ 4) 3. สภาพที่ทนได้ยาก, ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกขเวทนา, ถ้ามาคู่กับโทมนัส (ในเวทนา 5) ทุกข์หมายถึงความไม่สบายกายคือทุกข์กาย (โทมนัสคือไม่สบายใจ) แต่ถ้ามาลำพัง (ในเวทนา 3) ทุกข์ หมายถึงความไม่สบายกายไม่สบายใจ คือทั้งทุกข์กายและทุกข์ใจ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2556) อีกทั้งยังมีนักวิชาการทางพระพุทธธรรมกับวงการอื่น ๆ มีความเห็นว่า ความทุกข์ กับปัญหาชีวิต คือ สิ่งเดียวกัน สรุปสั้นว่า ทุกข์คือ ปัญหา

ลักษณะของความทุกข์ 10 ประเภท

ความทุกข์ 10 ประเภท เพราะเหตุที่ความทุกข์ในไตรลักษณ์ครอบคลุมเอาความทุกข์ทุกอย่างไว้ คือมีขอบเขตกว้างที่สุด ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงความทุกข์อย่างรวม ๆ กันไป คือทั้งทุกข์ในชั้น 5 ทุกข์ในอริยสังข และทุกข์ในไตรลักษณ์ 10 ประเภท คือ (วคิน อินทสระ, 2544)

1. สภาวะทุกข์ ทุกข์ตามสภาพของสังขาร ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ทุกข์ทั้ง 3 อย่างนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ละเอียดพอสมควรแล้วในเรื่องอริยสังข 4 ตอน ที่ว่าด้วยทุกข์ ในที่นี้จะขอกล่าวแต่โดยย่อพอได้ความเพื่อให้สมบูรณ์ ความเกิดเป็นทุกข์นั้น เพราะต้อง เสี่ยงอันตรายในการเกิดทั้งเด็กและมารดาของเด็ก ขณะอยู่ในท้องมารดาแม้จะอยู่สบายสมควร ไม่กระทบกระเทือนอะไรมากนัก แต่ครั้งถึงวาระที่จะคลอดก็เริ่มมีความเดือดร้อนต่าง ๆ เมื่อคลอดออกมาแล้ว มาสู่ภพใหม่ ก็เริ่มเข้าสู่ยุคแห่งทุกข์ต่าง ๆ ตรงกันข้ามกับความไม่เกิด ซึ่งเป็นทางหมดทุกข์ ความแก่และความตายเป็นทุกข์อย่างไร ก็ปรากฏแจ่มแจ้งแก่คนทั่วไปอยู่แล้ว

2. ปกิณณกทุกข์ หรือ ปกรณทุกข์ แปลว่า ทุกข์จร หรือทุกข์เบ็ดเตล็ด ทานบ่งถึง ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความทุกข์กายทุกข์ใจ ความคับแค้นใจอันเกิดขึ้นเพราะต้องพลัดพรากจาก สิ่ง

อันเป็นที่รักบ้าง เพราะประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักบ้าง เพราะเสื่อมญาติ เสื่อมทรัพย์บ้าง ประารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้สิ่งนั้นตามต้องการบ้าง ความทุกข์ประเภทนี้มีอยู่แทบทุกวัน บางคนก็มีทุกวัน วันละมาก ๆ เสียด้วย จนเกือบทนไม่ไหว หรือทนไม่ไหว ถึงกับเป็นบ้าเอาทีเดียว

3. นิพัตทุกข์ ทุกข์เนื่องนิตย์ ได้แก่ ความทุกข์อันเกิดจากหนาว ร้อน หิว กระจาย ปวด อูจจาระ ปัสสาวะ ความหิวกระจายเป็นทุกข์ที่ต้องบำบัตอยู่เสมอ ๆ วันละหลายครั้ง ท่านจึงเรียกว่า นิพัตทุกข์ (ทุกข์เนื่องนิตย์) การทำงานหนัก การเสี่ยงชีวิตทำงาน ส่วนใหญ่ก็เพื่อแสวงหาอาหาร และนำมาบำบัตความหิวกระจายนี้เอง ความหิวกระจายจึงเป็นนิพัตทุกข์ที่เห็นได้ชัด ถ้าไม่สามารถบำบัตได้เพราะเหตุใดเหตุหนึ่งก็เป็นทุกข์หนักอาจถึงตายได้ มีตัวอย่างคนอดตายอยู่เสมอทั่วโลก

4. พยาธิทุกข์ ทุกข์อันสืบเนื่องมาจากโรคต่าง ๆ คือมีสาเหตุมาจากโรคต่าง ๆ เพราะร่างกายได้รับเชื้อโรคบ้าง เพราะอวัยวะเองพิการไป เช่น ต่อมพิการเป็นต้นบ้าง โรคเป็นสภาพเสียดแทงให้เจ็บปวดลำบาก ให้ทุกข์ร้อนหมดเปลืองทรัพย์สิ้น ทำลายความสามารถบั่นทอนพลังกาย พลังใจ และนั่นทอนอายุให้สั้น

5. สันตาททุกข์ ทุกข์เพราะถูกกิเลสเผาให้เราร้อน โดยปกตินุษย์และสัตว์ถูกเพลิง ทุกข์คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นต้น เผาให้เราร้อนอยู่แล้วองหนึ่ง ยังมีเพลิงกิเลส คือราคะบ้าง โทสะ บ้าง โมหะบ้างเผาอีก บางทีก็รุมเผาพร้อม ๆ กันทั้งสองกอง ทำให้มีความทุกข์เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ตรีคูณ

6. วิบากทุกข์ ทุกข์อันเกิดจากวิบากหรือผลกรรม ทุกข์อันเกิดจากผลกรรมนี้ เป็นทุกข์อันน่ากลัวอย่างหนึ่ง ผู้ประกอบกรรมชั่วไว้ เมื่อถึง คราวกรรมชั่วนั้นจะให้ผลก่อนทุกขไปจนกว่าการให้ผลของกรรมจะเพลาลงหรือหมดสิ้นไป ที่ว่ายากที่จะหลีกเลี่ยงได้นั้น เพราะเมื่อกรรมจะให้ผลแก่ผู้ใด มันย่อมวางแผนเป็นขั้นตอนที่จะจับผู้นั้นให้อยู่ไม่ว่าเขาจะหลีกเลี่ยงไปทางใด เพราะธรรมดาเมื่อบุคคลต้องประสบทุกข์ไม่ว่าเพราะเหตุใดก็ตามเขาย่อมหาทางหลีกเลี่ยง แต่กรรมมีแผนการไว้เรียบร้อยแล้วว่าถ้าเขาเลี่ยงไปทางนั้นทางนี้ กรรมจะจัดการอย่างนั้นอย่างนี้ คนที่ถึงคราวจะได้รับทุกข์เพราะกรรมเก่ามาให้ผลนั้น จึงหลีกเลี่ยงให้พ้นจากเงื้อมแห่งกรรมไปได้ยาก

7. สหคตทุกข์ ทุกข์ไปด้วยกัน ทุกข์ไปด้วยกัน ทุกข์กำกับ ได้แก่ทุกข์ที่พ่วงมาด้วยกับผลอันไพบุลย์ มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นต้น แต่ละอย่างย่อมพัวพันด้วยทุกข์

8. อาหารปริเยฎฐิทุกข์ ทุกข์ในการหากิน มนุษย์และสัตว์ที่มีชีวิต ย่อมต้องอาศัย อาหาร เป็นอยู่ ขาดอาหารอยู่ไม่ได้ ต้องตายสัตว์ซึ่งจึงต้องแสวงหาอาหารอยู่เนื่องนิตย์

9. วิวาทมูลทุกข์ ทุกข์ซึ่งมีวิวาทเป็นมูล คือ ทุกข์อันมีสาเหตุมาจากการวิวาทกัน เพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง เช่น ผลประโยชน์ขัดกัน เมื่อทะเลาะวิวาทกันแล้ว ก็มีความไม่โปร่งใจ หวั่นหวาดกลัวแพ้ บางคราวชวนพรรคพวกมาวิวาทด้วยกลายเป็นการยกพวกประหารกัน

10. ทุกขขันธ์ ทุกข์รวบยอด ได้แก่ ความทุกข์อันเนื่องมาจากการมีขันธ์ 5 หรือมี ตัวตน เพราะเหตุที่มีความเกิด มีตัวตนความทุกข์อย่างอื่นจึงตามมา อนึ่ง ความยึดมั่นในขันธ์ 5 เป็นการทำลายต้นเหตุแห่งความเกิด เมื่อไม่เกิด ความทุกข์ก็ไม่มี

แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยา

พุทธจิตวิทยา เริ่มตั้งแต่สมัยพุทธกาล เมื่อพระมหาบุรุษ (เจ้าชายสิทธัตถะ) สละราชสมบัติ ออกบรพพชามุ่งบำเพ็ญเพียรทางจิตสละโลกียสุข มุ่งสู่โลกุตระสุข จนถึงวันเพ็ญเดือนวิสาขะ (กลางเดือน 6) ทรงประทับอยู่ภายใต้ต้นอัสสัตถพฤกษ์ (ต้นโพธิ์) ครั้งเวลาอาทิตย์อัสดง ก็ทรงจำกัจจกิเลสกันได้ ตรัสรู้พุทเพนิวาसानุสสติญาณ ในยามต้น หมายถึง ในยามต้นทรงตรัสรู้ถึงความรู้เป็นเครื่องระลึกได้ถึงขั้นที่อาศัยอยู่ในก่อน คือ การระลึกชาติได้

ตรัสรู้จะตูปาตญาณในยามกลาง หมายถึง ในยามกลางทรงปรีชา ตรัสรู้ถึงการจติและอุบัติของสรรพสัตว์ทั้งปวง มีจักขุทิพย์มองเห็นสัตว์กำลังจติบ้าง กำลังเกิดบ้าง มีอาการดีบ้าง เลวบ้าง เป็นต้น ตามกรรมของตนและตรัสรู้อัสวักขยญาณ ในยามสุดท้ายแห่งวันเพ็ญวิสาขะนั้น นับย้อนหลัง ไปก่อนเริ่มพุทธศักราชได้ 45 ปี หมายถึง ในยามสุดท้ายของวันเพ็ญเดือนหก มีพระชนม์ได้ 45 พรรษา ทรงตรัสรู้เป็นเหตุสิ้นอาสวะ ทรงมีญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย

จิตวิทยาเชิงพุทธในดินแดนแคว้นถิ่นประเทศไทย เมื่อพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางโบราณ พบว่า พุทธศาสนาได้แพร่เข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรก เมื่อคราว สังคายนาครั้งที่ 3 ราว พ.ศ. 300 โดยพระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์แห่งอินเดีย ได้ส่งสมณะทูตไป ประกาศพระพุทศาสนาไปยังประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เข้าประกาศพุทธธรรมในประเทศไทย คือ พระโสมเถระกับพระอุตระเถระ มีหลักฐานโบราณวัตถุที่ค้นพบ เช่น เสาธรรมจักร แทนและสลูป โดยเฉพาะอักษรที่จารึกพระธรรมเป็นภาษามคร เป็นภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นของพระเจ้าอโศกมหาราช

ในสมัยที่พุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกนั้น ประเทศไทยอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า สุวรรณภูมิ ในจดหมายเหตุแห่งจีน เรียกว่า ทวารวดี แสดงให้เห็นว่า การศึกษาจิตวิทยาทางพุทธศาสนาในประเทศไทย มีมาตั้งแต่สมัย พ.ศ. 300 ปรัชญาแห่งการศึกษากลายเป็นแนวทางการศึกษามีหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานพฤติกรรมในการดำเนินวิถีชีวิตความรู้โลกทัศน์ และชีวะทัศน์ เป้าหมายของชีวิตและการศึกษาพฤติกรรมทางจิต ใช้จิตวิทยาทางพระพุทศาสนาเป็นแบบแผนของพฤติกรรมในการดำรงชีวิต เป็นที่พึงทางใจของพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่าโดยอัตโนมัติ มาทุกยุคทุกสมัย (ภาณุวงษ์, 2544)

พุทธธรรมถือเป็นบรมสัจจะ หรือความจริงอันประเสริฐเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่ชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าของความทุกข์ที่บีบคั้นจิตใจมนุษย์ซึ่งปรากฏอยู่อย่างซ่อนเร้น เห็นได้ยาก แต่ส่งผลกระทบกระจายอยู่ในทุก ๆ มิติของชีวิตและจิตใจให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ซึ่งความพิเศษและความลึกซึ้งของการเห็นความจริงแห่งทุกข์และการชำระความทุกข์คือ ปัญญาอันบริสุทธิ์ที่พระพุทเจ้าทรงค้นพบ และนำมาสั่งสอนเพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติมาเป็นเวลากว่า 2500 ปี ที่ผ่านมา และจากรยะเวลาอันยาวนานจนถึงในปัจจุบันนี้ พุทธธรรมได้รับการยอมรับแล้วว่าเป็น อกาลิก คือ เป็นธรรมที่ให้ผลได้ไม่จำกัดกาลยังประโยชน์ต่อบุคคลทุกเพศทุกวัยและทุกระดับชั้น พุทธธรรมจึง มีคุณค่าสำหรับมนุษยชาติโดยถ้วนหน้าตามระดับสติปัญญาของบุคคล

สาระแก่นแท้ของการศึกษาพุทธจิตวิทยา คือการศึกษาวิเคราะห์ธรรมชาติของ “จิต” ที่ปรากฏเป็นประสบการณ์ของผู้ศึกษาว่าจิตซึ่งเป็นลักษณะของนามธรรมนั้น คืออะไร มีอะไรบ้าง ภาวะจิต มีลักษณะธรรมชาติที่แท้จริงเป็นเช่นไร ในการศึกษาพุทธจิตวิทยา เห็นได้ชัดเจนว่าเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นมุ่งเพื่อขจัดความทุกข์ทางใจให้สภาวะจิตเป็น อิสระจากสิ่งพันนาการทั้งปวงบรรลุถึงความสงบสุขที่สมบูรณ์ การศึกษาพุทธจิตวิทยาที่ถูกต้องนั้น ต้องเป็นการศึกษาที่สามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้ศึกษาให้เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ สามารถรู้ชัด, เผลอใจโลกได้อย่างไรความทุกข์ไร้ปัญหา มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีงามเป็นประโยชน์ ทั้งแก่ ตนเองและสังคมโดยส่วนร่วม ดังนั้น การศึกษาจิตวิทยาเชิงพุทธตามหลักการ เพื่อเข้าถึงพุทธธรรม อย่างแท้จริง มี 3 ขั้นตอน คือ

ปริยัติศึกษา เป็นการศึกษาด้วยการเล่าเรียน เพื่อรับรู้ด้วยการรับฟังคำอธิบายจากผู้มีภูมิรู้ หรืออ่านจากคัมภีร์หรือตำรา เมื่อรับรู้ เรียนรู้แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นหาเหตุผล ตามแบบ โยนิโสมนสิการ

ปฏิบัติศึกษา เป็นการนำความรู้มาจากการศึกษาแบบปริยัติด้วยวิธีการโยนิโสมนสิการ มาปฏิบัติ มาทดลองในชีวิต เพื่อการพิสูจน์ความเป็นจริงโดยตรงอย่างแท้จริง

ปฏิเวธศึกษา เป็นผลที่เกิดจากการประพฤติ ปฏิบัติ ด้วยตนเอง ได้ทดลอง ด้วยการปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ชีวิตของตนขึ้นมา ได้รับผลเกิดปัญหา เข้าใจสภาพความเป็นจริงของชีวิต มีผลทำให้เกิดความสมดุลในการดำเนินชีวิต ทั้งความคิดอ่าน, ความรู้สึก และการแสดงออกทางพฤติกรรมแบบวิมุติ เรียกว่า ปฏิเวธ คือการรู้แจ้งเห็นจริงตามสภาวะที่เป็นความจริง (ชมพูนุช ศรีจันทร์นิล, 2559)

กระบวนการให้คำปรึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยา

พระพุทธองค์ได้ทรงช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาหรือมีความทุกข์, ให้สามารถคลี่คลายปัญหาหรือมีแนวทางในการพ้นทุกข์ได้ด้วยความเข้าใจทุกข์ของตนเอง อีกทั้งสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางทางการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น นางวิสาขา (พระมหาภิณชา โขติปัญโญ (ยุคพันธ์), 2547)

(1) **เรื่องราว** ครั้งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ บุพพาราม ใกล้พระนคร สาวตถี ครั้งนั้นนางวิสาขามหาอุบลิกา ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคด้วยอาการที่เศร้าโศกเสียใจ เพราะการสูญเสียหลานรักที่ถึงแก่ความตายลง

(2) **การพบพระพุทธองค์** ทรงตรัสถามนางวิสาขาว่า “วิสาขา เธอปรารถนา บุตร และหลานเท่ากับจำนวนมนุษย์ในเมืองสาวตถีนี้หรือ “ นางวิสาขากราบทูลว่า “หม่อมฉันปรารถนาบุตร และหลานเท่ากับจำนวนมนุษย์ในเมืองสาวตถีนี้เจ้าคะ

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามอีกว่า “มนุษย์ในพระนครสาวตถีนี้ตายวันละเท่าไร” นางวิสาขากราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มนุษย์ในพระนครสาวตถีนี้ตายวันละ 10 คนบ้าง 4 คนบ้าง 8 คนบ้าง 7 คนบ้าง 2 คนบ้าง และ 3 คนบ้าง ที่จะว่างจากคนตายไม่มีเลย”

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า “ถ้าเช่นนั้นเธอมีต้องร้องให้ผ้าเปียกตลอดทุกวันหรือ” นางวิสาขากราบทูลว่า “ไม่ใช่เช่นนั้นเจ้าคะ หม่อมฉันพอเพียงแล้วกับบุตรหลาน”

(3) พิจารณาการปริกษา พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า “วิสาขา ผู้ใดมีความรักถึงร้อย ผู้นั้นก็ต้องมีความทุกข์ถึงร้อย ผู้ใดมีความรัก 90 ผู้นั้นก็มีทุกข์ 90 ผู้ใดมีความรักถึง 3 ก็ต้องมี ความทุกข์ถึง 3 ผู้ใดมีความรักถึง 2 ก็ต้องมีทุกข์ถึง 2 ผู้ใดมีความรัก 1 ผู้นั้นก็มีทุกข์ 1 ผู้ใดไม่มีสิ่งอันเป็นที่รัก ผู้นั้นก็ไม่มีความทุกข์ เรากล่าวว่า ผู้นั้นไม่มีความเศร้าโศก ปราศจากกิเลสตั้งอุสึ ไม่มีอุปายาส ความโศก กิติ ความพิโรธราพันก็ดี ความทุกข์ก็ดี อันมีอยู่ในโลกนี้ก็เพราะอาศัยสัตว์ หรือสังขารอันเป็นที่รัก ความเศร้าโศก ความพิโรธราพัน และความทุกข์เหล่านี้ย่อมไม่มี เพราะเหตุนั้นแล ผู้ใดไม่มีสัตว์ หรือสังขารอันเป็นที่รักในโลก ผู้นั้นเป็นผู้มีความสุข ปราศจากความโศก เพราะเหตุนี้ ผู้ใดปรารถนาความไม่เศร้าโศกอันปราศจากกิเลสตั้งอุสึแล้ว ไม่พึงทำสัตว์ หรือสังขารให้เป็นที่รัก

(4) สรุปขั้นตอนการปริกษา แก่นางวิสาขาที่มีความโศกเศร้าเพราะหลานผู้เป็นที่รักเสียชีวิต

- 1) ทรงสนทนากับนางวิสาขาด้วยจิตเมตตา
- 2) ทรงตรัสถามเพื่อให้ได้คิดไตร่ตรองถึงการตายที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน
- 3) ทรงอธิบายถึงความเป็นจริงของชีวิต ว่าผู้ใดปรารถนาความไม่เศร้าโศก อันปราศจากกิเลสตั้งอุสึแล้ว ไม่พึงทำสัตว์ หรือสังขารให้เป็นที่รัก

บทสรุป (Conclude)

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาแต่ก่อนพุทธกาล โดยมีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่สอนให้เชื่อในผลของการกระทำ (กรรมลิขิต) เชื่อความเพียรพยายามของตนเอง จะดีหรือชั่วอยู่ที่ผลของการกระทำ ซึ่งก็ยังมีคนส่วนหนึ่งที่เชื่อในโหราศาสตร์ แต่ไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในใจที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล สุขภาพจิตเสีย ขาดที่พึงทางใจทำให้มีผลกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตและจะทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นสำคัญในการพยากรณ์คือ ความรู้และความสามารถของนักโหราศาสตร์ในด้านการพยากรณ์ ต้องพร้อมด้วยคุณธรรมและจรรยาบรรณ และพร้อมด้วยความรู้ในหลักธรรมของพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างสันติสุข ให้แก่คนในสังคมด้านจิตใจ การให้คำพยากรณ์ที่แตกต่างกันตามฐานความรู้เดิม บวกกับโหราพิริบและความชำนาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคล นักโหราศาสตร์ควรพิจารณาความถี่ที่แท้จริงว่า ผู้มารับบริการต้องการแค่เพียงระบายความรู้สึก ระบายความในใจ หรือต้องการขอคำปริกษา หน้าที่ของนักโหราศาสตร์ในการให้คำปริกษาก็เพื่อเยียวยาสุขภาพจิตใจเบื้องต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤติกาวัลย์ หิรัญ. (2554). ศึกษาความสอดคล้องขอหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- จีน แบรี่. (2544). การให้การปรึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชมพูนุช ศรีจันทร์นิล. (ม.ป.ป). จิตวิทยาแนวพุทธ: แนวทางเพื่อการเยียวยาและพัฒนาจิตใจมนุษย์ . ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ณัชชา ชินธิป. (2558). โหราศาสตร์กับการตัดสินใจทางธุรกิจ, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, . บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย.
- เทพย์ สาริกบุตร. (2532). โหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค 1. กรุงเทพฯ: เกษมบรรณกิจ.
- ประพันธ์ เตละกุส. (2543). ดาราศาสตร์และอวกาศ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พ.รัตนศักดิ์ (เปรียญ 4). (2555). มหาศาลตามหันทถัยล้างโลก, พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: ซีเอนด์เอ็น.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์. พรีนติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2548). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- พระยาปริวรรตเวชการ. (2535),). หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษาโหราศาสตร์ มรดกแห่งโหรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มิตรสยามการพิมพ์.
- ภาณุวังโส. (2544). เกินกว่าพรอยต์จะจินตนาการ. กรุงเทพฯ: มายเบิ่งค็อก.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วศิน อินทสระ, . (2544). ไตรลักษณ์และปฎิจจสมุปบาท, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- สนิท ศรีสำแดง,. (2544). ปรัชญาเถรวาท. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.